

לקוטי תורה • פרשת בהר • מאמר 3

ביאור הדברים ע"פ את שבתותי כו'

ביאור על המילים "את שבתותי תשמורו"

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/behar/3](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/behar/3)

1 **ביאור הדברים ע"פ את שבתותי כו'.** ענין תשמרו ותיראו יובן בהקדים ענין בחי' שם שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו לבד.

ביאור הדברים על הפסוק "את שבתותי" וכו'. את משמעותם של "תשמרו" ו"תיראו" נבין לאחר שנקדים ונבאר את עניינה של בחינת שם, כפי שאמרו חז"ל: "עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו כלבד".

כי הנה השמות הם המחברים האורות עם הכלים, פי' עדי"מ שם האדם שבו ועל ידו הוא פונה לקוראי בשמו אבל כשהוא בפני עצמו אינו צריך לשמו כלל,

השמות הם המחברים בין האורות לכלים. כלומר, על דרך משל, שמו של אדם: באמצעותו ובעזרתו הוא פונה אל הקוראים לו בשמו; אך כשהוא לעצמו, אין לו כל צורך בשם.

נמצא ענין בחי' השם הוא שבו ועל ידו ממשיכים אותו שיהיה נמשך ומתגלה. כמו כן יובן למעלה ענין השמות הוא שהם המחברים האורות עם הכלים.

נמצא שעניינה של בחינת השם הוא שעל ידו ובאמצעותו ממשיכים את האדם, כך שהוא נמשך ומתגלה. כך יובן גם למעלה: השמות הם המחברים בין האורות לכלים.

(ועי' מ"ש בד"ה בעצם היום הזה יצאו כל צבאות בפי' בא דשם נתי' [נתבאר] דשאר השמות מלבד שם הוי' הם בהכלים דע"ס [דעשר ספירות].

(ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "בעצם היום הזה יצאו כל צבאות", בפרשת בא, שם הוסבר ששאר השמות, מלבד שם הוי', נמצאים בכלים של עשר הספירות.

אך מבואר במ"א בשם הבעש"ט [הבעל שם טוב] נ"ע [נשמתו עדן] דאין ר"ל [רוצה לומר] שהשמות הן הכלים עצמן דהא הכלים הם המדות והשם קאי להבורא עצמו שהוא עצמו כביכול נקי אל

אך במקום אחר הוסבר בשם הבעל שם טוב נשמתו עדן, שאין הכוונה שהשמות הם הכלים עצמם, שהרי הכלים הם המידות, ואילו השם מתייחס לבורא עצמו, שכן הוא עצמו, כביכול, נקרא אל,

וכמאמר אליו ולא למדותיו אלא מ"ש שהשמות הן בהכלים פי' שהם החיות וההארה מאור א"ס המלוכש בהכלי ומחיה את הכלי כי הכלים יש בהן חיות מאור א"ס מלבד האור המלוכש בהם.

וכמאמר: "אליו ולא למידותיו". אלא, מה שנאמר שהשמות נמצאים בכלים פירושו שהם החיות וההארה מאור אין סוף המלוכש בכלי ומחיה אותו; שהרי בכלים יש חיות מאור אין סוף, נוסף על האור המלוכש בהם.

וזהו ענין שאר השמות שאינן נמחקין אמנם שם הוי' הוא המשכת האור בהכלי שמחבר וממשיך האור בהכלי).

וזהו עניינם של שאר השמות שאינן למוחקם. ואילו שם הוי' הוא המשכת האור לתוך הכלי: הוא מחבר את האור לכלי וממשיך אותו לתוכו).

והנה ענין השמות למעלה הם בחי' האותיות ע"ב [שם ע"ב] ס"ג [שם ס"ג] מילוי יודי"ן מילוי ההי"ן כו' והנה עד"מ למטה אף שהתהוות האותיות הוא מן השכל עכ"ז [עם כל זה]

והנה, השמות שלמעלה הם בחינת האותיות: שם ע"ב, שם ס"ג, מילוי יודי"ן, מילוי ההי"ן וכו'. והנה, על דרך משל למטה, אף שהאותיות מתהוות מן השכל, אף על פי כן

אין מהות האותיות מערך מהות השכל כלל שהשכל עצמו הוא מהות השכלה וההשכלה מעורר את המדות להיות מתאוה עד"מ למה שהשכל מורה שהוא טוב

מהות האותיות אינה דומה כלל למהות השכל. שהרי השכל עצמו הוא מהות ההשכלה, וההשכלה מעוררת את המדות, כך שאדם מתאוה, למשל, למה שהשכל מראה לו שהוא טוב.

ונמצא שהמדות יש להם שייכות ממש להשכל ומתאחדים זע"ז [זה עם זה / זה על זה] אבל אין כן האותיות שהם רק לבושים להשכל.

נמצא שלמדות יש קשר ממשי עם השכל, והן מתאחדות זו עם זו; אך לא כך האותיות, שהן רק לבושים לשכל.

(וכמו הלבוש שאינו מתאחד כ"כ [כל כך] עם המלוכש בו וכלבוש תחליפם ויחלופו אבל התאחדות המדות עם השכל הוא כמו התאחדות הגוף עם הנפש שהיו לאחדים ממש

(כמו לבוש, שאינו מתאחד כל כך עם מי שלובש אותו, ו[כמו שכתוב:] "כלבוש תחליפם ויחלופו". אבל התאחדות המדות עם השכל היא כמו התאחדות הגוף עם הנפש, שנעשו ממש לדבר אחד.

והיינו לפי שהאותיות הם בחי' דומם משא"כ המדות ועמ"ש בפי' בראשית ע"פ וייצר כו' ובד"ה בכ"ה בכסלו בפי' וישב גבי חומת בת ציון, ועמ"ש מענין לבוש וגוף בד"ה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו).

והיינו מפני שהאותיות הן בחינת דומם, שלא כמו המדות. וראה מה שכתוב בפרשת בראשית על הפסוק "וייצר" וכו', ובמאמר המתחיל "בכ"ה בכסלו", בפרשת וישב, בעניין "חומת בת ציון"; וראה מה שכתוב בעניין לבוש וגוף במאמר המתחיל "זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו").

דהיינו שמ"מ אי אפשר לתפוס את השכל רק ע"י אותיות והם בחי' לבושים הפנימים שגם המדות שבאדם אין מקבלים שפע השכל להיות נמשך במדה אלא ע"י האותיות שהרי מחשבה שחושב השכל הוא בחי' אותיות.

כלומר, אף על פי כן אי אפשר לתפוס את השכל אלא באמצעות אותיות, והן בחינת הלבושים הפנימיים. שהרי גם מדותיו של אדם אינן מקבלות את השפעת השכל באופן שתימשך לתוך המדה אלא באמצעות האותיות, שכן המחשבה שבה האדם חושב את השכל היא בחינת אותיות.

(ועד"ז יובן ענין השמות למעלה כמו שם ע"ב [שם ע"ב] דיודי"ן הוא המביא אור דחכמה שיתלבש בכלי החכמה כמו שהאותיות מחברים השכל והמדות עדי"מ).

(וכך יובן גם ענין השמות למעלה: למשל, שם ע"ב דיודי"ן הוא המביא את אור החכמה להתלבש בכלי החכמה, כשם שהאותיות מחברות, בדרך משל, את השכל והמדות.)

והנה עפ"י [על פי זה] יובן מעט מ"ש בע"ח [בעץ חיים] בענין הצמצום שהיה באור א"ס ונשאר מקום פנוי (כמ"ש בשער עגולים ויושר ענף ב')

והנה, לפי זה יובן מעט ממה שכתוב בעץ חיים בענין הצמצום שהיה באור אין סוף, ונשאר מקום פנוי (כמו שכתוב בשער עגולים ויושר, ענף ב').

ואיתא באוצ"ח [באוצרות חיים] בתחלתו בהג"ה [בהגהה] דמ"ש מקום פנוי וחלל הוא לאו דוקא כי נשאר שם רשימו מהאור,

ונאמר באוצרות חיים, בתחלתו, בהגהה, שמה שכתוב "מקום פנוי וחלל" אינו כפשוטו, כי נשאר שם רשימו מן האור;

אבל לגבי הא"ס נקי חלל ובע"ח [ובעץ חיים] אינו מבואר ענין הרשימו רק בס פר עמק המלך ביאר זה שהוא בחינת אותיות רל"א שערים פנים ואחור כו'

אבל ביחס לאין סוף הוא נקרא חלל. ובעץ חיים לא מבואר מה עניינו של הרשימו; רק בספר עמק המלך הוא ביאר זאת: שזו בחינת אותיות, רל"א שערים, פנים ואחור וכו'.

(ועי' מזה ג"כ בזהר הרקיע בפ' בראשית על דט"ו ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם. ועמש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] ע"פ אני ישנה ולבי ער. בענין האותיות שאלוני כו')

(ועיין על כך גם בזהר הרקיע, על פרשת בראשית, דף ט"ו, ובמק"מ שם. ועיין לעיל על הפסוק "אני ישנה ולבי ער", בענין "שאלוני" וכו').

והיינו שהצמצום היה שלא יהיה גילוי האור א"ס ע"י האותיות, וז"ש [וזהו שכתוב] בע"ח [בעץ חיים] שהאור נסתלק ופ"י דאיך שייך נסתלק כי אינו בגדר מקום,

כלומר, הצמצום היה בכך שלא יהיה גילוי של אור אין סוף באמצעות האותיות. וזהו [המשמעות של] מה שכתוב בעץ חיים, שהאור הסתלק. והביאור הוא: כיצד אפשר לומר "הסתלק", הרי הוא אינו מוגבל למקום?

ועוד דהלא את השמים ואת הארץ אני מלא כתיב אלא דר"ל [דרוצה לומר] שהוא בבחי' העלם ואינו מתגלה ע"י האותיות ולא

ועוד, הרי כתוב: "הלא את השמים ואת הארץ אני מלא". אלא הכוונה היא שהוא במצב של העלם, ואינו מתגלה באמצעות האותיות, ולא

כמו קודם הצמצום שהיה נמשך ומתגלה האור ע"י האותיות רק האותיות לבד נשארים בלי גילוי האור וזהו ענין הרשימו כו'.

כפי שהיה לפני הצמצום, כשהאור נמשך והתגלה באמצעות האותיות; רק האותיות לבדן נשארות, בלי גילוי האור. וזהו משמעות הרשימו וכו'.

דהנה עד"מ למטה הרי האותיות מהותן ועצמותן אינן ערוך למהות השכל. רק שהם כמו לבוש לבד ויכולים להבין על ידם השכל.

הנה, בדרך משל למטה, האותיות מצד מהותן ועצמותן אינן דומות כלל למהות השכל. הן רק כמו לבוש, ובאמצעותן אפשר להבין את השכל.

2 והיינו מי שהוא חכם. אבל מי שאינו חכם ואין לו לב להבין השכל רק מ"מ תופס ומשיג האותיות לבד הרי השכל הוא בבחי' הסתלקות ממנו לגמרי היינו בבחי' העלם.

כלומר, הדבר אמור במי שהוא חכם. אבל מי שאינו חכם ואין לו לב להבין את הרעיון, אלא בכל זאת תופס ומשיג את האותיות בלבד — הרעיון נעלם ממנו לגמרי, והוא נמצא במצב של הסתר.

ואע"פ [ואף על פי] שתופס האותיות הרי הם מצד עצמן אינן שייכים למהות השכל כלל א"כ השכל הוא בבחי' העלם והסתלקות ממנו ומה שתופס האותיות זהו כמו רשימו בלבד.

ואף שהוא תופס את האותיות, אין להן מצד עצמן כל קשר למהות הרעיון. אם כן, הרעיון נסתר ממנו ונעלם ממנו, ואילו תפיסת האותיות היא כמו רשימו בלבד.

ויוכן זה יותר כמו עד"מ בדיבור תוספת שהשכלת ר"י [רבינו יצחק] בעל התוספת נכתבה בדיו ונייר הרי אין הדיו ונייר מערך מהות השכלת ר"י [רבינו יצחק] המונחת ומיוחדת עמובגנזי מרומים רק שהחכם והלומד יוכל

הדבר יובן טוב יותר באמצעות משל מהערה בתוספות: התובנה של ר"י בעל התוספות נכתבה בדיו על נייר, אך הדיו והנייר אינם בני ערך כלל למהות התובנה של ר"י, הגנוזה ומיוחדת עמו באוצרות מרום; אלא שאדם חכם ולמדן יכול

להבין ולעמוד על ההשכלה ע"י אמצעות האותיות (והיינו לפי שהוא חכם ויש לו לב להבין מצד עצמו) עם היותן גשמיים בדיו ונייר.

להבין ולהשיג את התובנה באמצעות האותיות (כלומר, מפני שהוא חכם ויש לו לב להבין בכוחות עצמו), אף שהן גשמיות, עשויות דיו ונייר.

אכן מי שאינו חכם לא יבין כלום מההשכלה ואף שתופס האותיות היטב מ"מ ההשכלה היא בהעלם והסתלקות ממנו כיון שאין ההשכלה מערך מהות האותיות מצד עצמן.

אבל מי שאינו חכם לא יבין דבר מן התובנה; ואף שהוא תופס היטב את האותיות, התובנה נותרת בהסתר ובהסתלקות ממנו, שכן מהות התובנה אינה בת ערך למהותן של האותיות מצד עצמן.

וכך עד"ז יובן הנמשל למעלה בענין הצמצום שנסתלק האור להיות בבחי' העלם היינו שלא ניתן להיות גילוי האור ע"י האותיות,

וכך יובן גם הנמשל למעלה, בעניין הצמצום: האור הסתלק ונעשה בהסתר, כלומר, לא ניתנה אפשרות שהאור יתגלה באמצעות האותיות

(כמו עד"מ למטה שהרי ע"י האותיות לא יובן השכל כלל רק למי שהוא חכם ומבין מצד רוח חכמתו ובינתו,

כמו במשל למטה: הרעיון אינו מובן כלל באמצעות האותיות, אלא רק למי שחכם ומבין מכוח רוח החכמה והבינה שלו;

אבל הרי יש מי שתופס האותיות לבד ואינו מבין השכל כלל. וכך עד"מ למעלה הצמצום הוא שלא יהיה גילוי האור רק האותיות עצמן).

אבל יש מי שתופס את האותיות לבדן ואינו מבין כלל את הרעיון. וכך גם במשל למעלה: הצמצום פירושו שהאור אינו מתגלה, ורק האותיות עצמן נשארות).

וזהו צמצום עצום שהאור אי"ס נסתלק שהרי הוא בבחי' העלם ממש רק רשימו נשאר והוא ענין האותיות ואותן האותיות הן הנק' שמות.

וזהו צמצום עצום: אור אין סוף הסתלק, שהרי הוא מצוי בהסתר ממש; רק רשימו נשאר, והוא ענין האותיות, ואותן אותיות נקראות שמות.

וכמש"ש [וכמה שכתוב שם] בע"ה [בעליו השלום] שם ס"ג [שם ס"ג] וכו' ומיו"ד אחרונה שבשם ס"ג [שם ס"ג] נתהווה עולם התהו. וז"ש [וזהו שכתוב] בזהר בראשית דט"ו בקע ולא בקע כו'.

וכפי שהוא כותב שם, בעמק המלך: שם ס"ג וכו', ומחיו"ד האחרונה שבשם ס"ג התהווה עולם התהו. וזהו [פירוש] הכתוב בזהר, בראשית, דף ט"ו: "בקע ולא בקע" וכו'.

(ובביאור האדרא מהאריז"ל [מהאריז"ל זכרוננו לברכה] עמש"ש [עין מה שכתוב שם] דקכ"ח סע"ב [סוף עמוד ב] תי"ו רשים רשימו לעתיק יומין כו' וז"ל [וזה לשונן] מ"כ מהרב זלה"ה [זכרוננו לחיי העולם הבא] הנה כבר ידעת כי תוך בחינה אחרונה שבמאציל נעשה מציאות כל העולמות וכאלו נאמר דרך משל מל' שבמל'

(ובביאור האדרא מאת האריז"ל, עליו השלום, ראו מה שכתוב שם בדף 128, סוף עמוד ב: "תי"ו רשים רשימו לעתיק יומין" וכו'. ואלה דבריו: "מצאתי כתוב מאת הרב ז"ל: הרי כבר ידעת שבתוך הבחינה האחרונה שבמאציל נוצרה מציאותם של כל העולמות; וכאלו נאמר, לשם המחשה, מלכות שבמלכות

שבא"ס עם היות שאין צודק ח"ו [חס ושלום] שום תואר וספירה בא"ס, נמצא שהתי"ו אחרונה שבכל האותיות היא האצילה הכל ומכאן השורש שגם בעולם האצילות מל' דא"ק [דאדם קדמון] יורדת ונעשה עתיק בראש א"א והוא ת' שבסוף אותיות א"ק [אדם קדמון]

של אין סוף, אף שאין, חלילה, שום תואר או ספירה שיכולים לחול על אין סוף. נמצא שהתי"ו, האחרונה מכל האותיות, היא שהאצילה את הכול. ומכאן השורש לכך שגם בעולם האצילות מלכות דאדם קדמון יורדת ונעשית עתיק בראש אריך אנפין; והיא התי"ו שבסוף אותיות אדם קדמון.

וזהו תי"ו רשים רשימו לע"י ולכן האותיות מתחילים בתשר"ק שהם בסוד חותם המתהפך והבן זה מאד עד כאן מצאתי כתוב בשם הרב זלה"ה [זכרוננו לחיי העולם הבא] עכ"ל [עד כאן לשונן] שם.

וזהו תי"ו רשים רשימו לעתיק יומין. לכן האותיות מתחילות בתשר"ק, שהן בסוד חותם מתהפך; והבן זאת היטב. עד כאן מצאתי כתוב בשם הרב ז"ל. עד כאן לשוננו שם.

ולפמשי"כ [ולפי מה שכתוב] מובן כי גם כללות האותיות כולם הם רק בחי' היותר אחרונה אלא שהתיי' היא גי' בחי' האחרונה שבהאותיות והיא האצילה הכל וז"ש [וזהו שכתוב] ד"מ [דרך משל] מלי שבמלי כו' וזהו תי"ו רשים רשימו כו'):

ולפי מה שכתוב מובן שגם כללות האותיות כולן היא רק הבחינה האחרונה ביותר, אלא שהתיי' היא גם הבחינה האחרונה שבאותיות, והיא שהאצילה את הכול. וזהו מה שכתוב, "לשם המחשה, מלכות שבמלכות" וכו'; וזהו "תיי' רשם רשימו" וכו').

4 ב ומעתה יובן ענין בורא קדושים ישתבח שמך ומבואר למעלה הפי' שכל בחי' הקדושים שברום המעלות בעולמות עליונים התהוותן הוא

2. כעת יובן עניינן של המילים "בורא קדושים, ישתבח שמך". כפי שהוסבר לעיל, כל הבחינות של הקדושים, הנמצאים בשיא המעלות בעולמות העליונים, באות לידי מציאות

רק מבחי' שמך שהם אינן ערוך למהותו ועצמותו והם בריאה יש מאין וקאי גי' על נשיי [נשמות ישראל] שעלו במחשבה שהוא בחי' אותיות שנק' שמך כו'.

רק מבחינת "שמך", שכן אין להם שום ערך והשוואה למהותו ועצמותו, והם בריאה — יש מאין. הדברים מוסבים גם על נשמות ישראל, שעלו במחשבה, שהיא בחינת האותיות הנקראת "שמך" וכו'.

5 והענין כי קדש היינו בחי' חכמה שהיא הנק' קדש. ופי' קדושים לשון רבים וכמאמר וקדושים בכל יום יהללך סלה היינו כי יש בחי' חכמה עד רום המעלות היינו חכמה דאצילות חכמה דעקודים חכמה דא"ק [דאדם קדמון]

ההסבר הוא ש"קודש" הוא בחינת חכמה, הנקראת קודש. ופירוש "קדושים" בלשון רבים, כמו במאמר "וקדושים בכל יום יהללך סלה", הוא שיש בחינת חכמה עד רום המעלות: חכמה דאצילות, חכמה דעקודים וחכמה דאדם קדמון,

ועוד למעלה מבחי' א"ק [אדם קדמון]. נמצא יש מדריגות הרבה מאד בחי' חכמה זה למעלה מזה וזהו קדושים לשון רבים.

וגם למעלה מבחינת אדם קדמון. נמצא שיש מדריגות רבות מאוד של בחינת חכמה, זו למעלה מזו; וזהו "קדושים" בלשון רבים.

6

והתהוותן נק' בורא קדושים שהם בריאה יש מאין כי לגבי עצמות המאציל נקראים בשם בריאה ממש והתהוותם נקראת "בורא קדושים", שכן הם בריאה, יש מאין; ביחס לעצמות המאציל הם נקראים "בריאה" ממש,

שהרי הוא ית' הוא למעלה מעלה אין קץ מכל בחי' ומדרגות היותר עליונות שבבחינת חכמה כמ"ש בס"ש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] פ"ט.

שהרי הוא ית' נעלה לאין קץ מכל הבחינות והמדרגות הנשגבות ביותר שבבחינת חכמה, כפי שנכתב בספר של בינונים [תניא], חלק ב', פרק ט.

רק שנמשכו ונתהוו מבחי' הרשימו שהם האותיות שנשארו אחר שנסתלק מהן האור א"ס כנ"ל.

אלא שנמשכו והתהוו מבחינת הרשימו, כלומר מן האותיות שנותרו לאחר שאור אין סוף הסתלק מהן, כנזכר לעיל.

7 וזהו שבריאית כל בחי' הקדושים הוא רק מבחי' שמך שהוא בחי' אותיות וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שא"ק

[שאדם קדמון] נקרא אדם דבריהא הגם שבריהא הוא למטה מאד

וזהו שבריאית כל בחינות הקדושה היא רק מבחינת "שמך", שהיא בחינת אותיות. וכמו שכתוב בעץ חיים, שאדם קדמון נקרא "אדם דבריהא", אף שבריהא היא למטה מאוד,

שהם בחי' נפרדים שלמטה גם מבחי' עולם האצ"י וע"ז נאמר ומשם יפרד כו' אמנם לגבי עצמות המאציל גם א"ק [אדם קדמון] אדם דבריהא יחשב

שהן בחינת הנבראים הנפרדים, הנמוכים אפילו מבחינת עולם האצילות, ועל כך נאמר "ומשם יפרד" וגו'. ואף על פי כן, ביחס לעצמות המאציל גם אדם קדמון נחשב אדם דבריהא.

כי אצילות נק' אדם דעשייה כולם בחכמה עשית להיות שאצילות הוא בחי' כלים מדת החסד מדת הדין בחי' מדה וגבול כו' ויש בהם התחלקות חסד בפ"ע [בפני עצמו] וגבורה בפ"ע [בפני עצמו] והתכללות חו"ג [חסד וגבורה] כו' לכן נקרא עשייה.

כי אצילות נקראת "אדם דעשייה", "כולם בחכמה עשית", משום שאצילות היא בחינת כלים: מידת החסד, מידת הדין, בחינת מידה וגבול וכו'. יש בהן חלוקה — חסד בפני עצמו וגבורה בפני עצמה — וכן התכללות חסד וגבורה וכו'. לכן היא נקראת עשייה.

ועולם העקודים שאינו בבחי' התחלקות עדיין אלא כל הע"ס [העשר ספירות] הם עקודים בכלי אחד נק' אדם דיצירה

ועולם העקודים, שעדיין אין בו חלוקה, אלא כל עשר הספירות עקודות בכלי אחד, נקרא "אדם דיצירה".

(וכ"ה בזהר בזהר הרקיע בפ' בראשית בדף ט"ו בפ"י מהר"ר [מהרחמים רבים] מאיר פאפירוש על מאמר בריש הורמנתא כו' שכתב כן ע"ש הרב ז"ל [זכרנו לברכה / זכרונם לברכה]), וא"ק [ואדם קדמון] שהוא למעלה גם מעקודים

(וכן הוא בזהר, בזהר הרקיע, בפרשת בראשית, בדף ט"ו, בפירושו של מורנו הרב רבי מאיר פאפירוש על המאמר "בריש הורמנתא" וכו', שכתב כן בשם הרב ז"ל). ואדם קדמון, שהוא למעלה אפילו מעקודים,

כי עקודים הם ע"ס [עשר ספירות] ממש אלא שעקודים בכלי א' אבל א"ק [אדם קדמון] הוא למעלה מזה אלא אעפ"כ [אף על פי כן] הרי הוא מקור לע"ס [לעשר ספירות] וסוף כל סוף יתהוה ממנו בחי' אצילות

כי עקודים הם עשר ספירות ממש, אלא שהן עקודות בכלי אחד; ואילו אדם קדמון למעלה מזה. ואף על פי כן, הוא מקור לעשר הספירות, וממנו תתהווה בסופו של דבר בחינת אצילות:

לכן נקרא אדם דבריא שלגבי המאציל גם הוא נק' בריאה יש מאין (ועמ"ש בד"ה תקעו גבי עלה במחשבה לברא את העולם במדה"ד [במדת הדין] כו' שמש ומגן כו' ע"ש):

לכן הוא נקרא "אדם דבריא", כי ביחס למאציל גם הוא נקרא בריאה יש מאין. (ועיינו במה שכתוב בדיבור המתחיל "תקעו", בעניין "עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין" וכו', "שמש ומגן" וכו'; עיינו שם.)

8 ועפ"ז [ועל פי זה] יובן ג"כ ענין ירידת הנשמות בגופים שהוא צורך עלייה הגם כי גם מקודם ירידתן גבהו מאד דרכיהן שעלו במחשבה

ועל פי זה יובן גם ענין ירידת הנשמות לגופים, שהיא לשם עלייה, אף שלפני ירידתן גם דרכיהן היו נשגבות מאוד, שהרי עלו במחשבה.

רק מי שנשמתו מבריא היינו מבחי' מחשבה דבריא ומי שנשמתו מיצירה היינו ממחשבה דיצירה כו' אלא שמי שנשמתו מבריא, הרי היא מבחינת המחשבה של בריאה; ומי שנשמתו מיצירה, הרי היא מהמחשבה של יצירה, וכן הלאה.

ושנשמתו מאצילות היינו ג"כ ממחשבה דאצילות וס"ר נשמות הן ס"ר אותיות שבתורה הגם שבכתב אין נמצא ס"ר אותיות בתורה.

ומי שנשמתו מאצילות, הרי היא גם כן מהמחשבה של אצילות. ושש מאות אלף הנשמות הן שש מאות אלף האותיות שבתורה, אף שבכתב אין בתורה שש מאות אלף אותיות.

היינו מפני אותיות המשך שהם אותיות אהויי שבכלל הנקודות שאינן בכתב אבל ישנן במחשבה אך איזו מהנקודות הם אינו ידוע כו'

הדבר נובע מהאותיות המאריכות את התנועה, שהן האותיות א, ה, ו, י, הכלולות בניקוד. הן אינן מופיעות בכתב, אך קיימות במחשבה; אלא שלא ידוע איזה מן הניקודים מייצג אותיות אלה, וכן הלאה.

(פי' שהוא ע"ד דאיתא בגמ' [בגמרא] בכתובות דס"ט ע"ב ינחם כתיב ופרש"י [ופירש רש"י / ופירוש רש"י] אין לך לומר פת"ח בשום אות א"כ [אלא אם כן] אל"ף או ה"א סמוכין לו או ע"פ הנקודה שתחתיה והיא באה במקום אות כאלו כתוב ינאחם עכ"ל [עד כאן לשונו],

(כלומר, הדבר דומה למה שנאמר בגמרא, בכתובות, דף ס"ט ע"ב: "ינחם כתיב", ורש"י פירש: "אין לך לומר פתח בשום אות, אלא אם כן אל"ף או ה"א סמוכות לה, או על פי הנקודה שתחתיה, והיא באה במקום אות, כאילו כתוב ינאחם". עד כאן לשונו.

הרי שהנקודה שתחתיה באה במקום אות כאלו כתוב אל"ף או ה"א וכן בוי"ו ויו"ד ולכן עם חשבון אותיות אלו שהיו צ"ל רק שנקודות באו במקומן יש ששים רבוא אותיות בתורה ואיזו מהנקודות הוא אינו ידוע לנו).

הרי שהנקודה שמתחת לאות באה במקום אות, כאילו נכתבה אל"ף או ה"א; וכן גם באותיות וי. לכן, כשמצרפים למניין את האותיות האלה, שהיו אמורות להיכתב אך הניקוד בא במקומן, יש בתורה שש מאות אלף אותיות; ואיננו יודעים איזה מן הניקודים מייצג אות).

והנה להבין ענין הירידה צורך עלייה למעלה מבחי' שעלו במחשבה, יובן בהקדים ענין השבת שיש שבת עילאה ושבת תתאה

והנה, כדי להבין את ענין הירידה לשם עלייה למעלה מהמדרגה של "עלו במחשבה", יש להקדים ולבאר את ענין השבת: יש שבת עילאה ושבת תתאה.

והיינו מ"ש וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה שהיא השביתה מבחינת עשייה זהו שבת תתאה ומ"ש עוד אח"כ כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא זהו שבת עילאה.

וזהו מה שכתוב: "וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה" — שביתה מבחינת עשייה, וזו שבת תתאה. ומה שכתוב לאחר מכן: "כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא" — זו שבת עילאה.

9 והענין כי שבת הוא בחי' עליות העולמות עשייה ביצי' [ביצירה] ויצי' [ויצירה] בבריאה ובריאה באצילות כו' עד רום המעלות שגם א"ק [אדם קדמון] עולה במאציל העליון.

ההסבר הוא ששבת היא בחינת עליית העולמות: עולם העשיה עולה לעולם היצירה, עולם היצירה לבריאה, ובריאה לאצילות, וכן הלאה, עד לגבהים הנעלים ביותר, כך שאפילו אדם קדמון עולה במאציל העליון.

כי השבת הוא עד"מ אדם ששובת ונח מאיזו מלאכת עבודה שבשעת המלאכה נתלבש השכל ונשפל בעשיית המלאכה וכשפוסק ממנה חוזר שכלו לאיתנו ועולה למעלה להשכיל ענינים רוחניים שלמעלה מעלה מהשכל שבהמלאכה שנק' מילין דהדיוטא כו'.

שכן שבת דומה, למשל, לאדם שפוסק ממלאכה כלשהי ונח ממנה: בשעת עבודתו שכלו מתלבש בעשיית המלאכה ונעשה כפוף לה; וכשהוא חדל ממנה, שכלו חוזר למלוא כוחו ועולה למעלה, לעסוק בעניינים רוחניים הנעלים הרבה מעבר לשכל הכרוך במלאכה, הנקראים "מילי דהדיוטא" — ענייני חול רגילים — וכן הלאה.

10 וכך עד"ז יובן למעלה ענין העלייה בשבת עד רום המעלות. אך הנה עליי' [עלייה] שעד אצילות היינו עליי' [עלייה] בי"ע באצי' נק' שבת תתאה וענין עלייה זו הוא כי

וכך יובן גם למעלה עניין העלייה בשבת עד לרום המעלות. אך העלייה המגיעה עד אצילות, כלומר עליית בריאה, יצירה ועשיה לאצילות, נקראת שבת תתאה. עניינה של עלייה זו הוא ש—

הנה עם היות שהאצי' אינו בערך עצמות אור א"ס ממש מ"מ הרי הוא אלהות ממש.

אף שאצילות אינה בערך לעצמות אור אין סוף ממש, מכל מקום היא אלקות ממש.

משא"כ בי"ע הם נפרדים ממש ובעלי גבול עד שיש להם בחירה לעשות ח"ו [חס ושלום] הפך רצונו ית' וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] במט"ט [במטטרון] דמחו ל"י שתין פולסי דנורא כו'. ואינן בערך האצילות.

מה שאין כן בריאה, יצירה ועשיה, שהן נפרדות ממש ובעלות גבול, עד שיש להן בחירה לעשות, חס ושלום, את ההפך מרצונו יתברך, כפי שאמרו חז"ל על מט"ט, שהיכוהו שישים פולסי דנורא וכו'. ואין הן בערך לאצילות.

ולכן עלייתם באצילות היא עלייה עצומה ונפלאה שהנכרא עולה ונכלל כבורא שיהיה מתלבש בו אור א"ס ב"ה

לכן עלייתם לאצילות היא עלייה עצומה ונפלאה: הנכרא עולה ונכלל כבורא, ואור אין סוף ברוך הוא מתלבש בו

(שבצילות מלובש אור איס ביה בכלים דאצילות שהקו מסתיים באצילות, כך עדיז כשע"ס [כשעשר

ספירות] דבי"ע מתעלים באצילות הרי מלובש בהן אור איס ביה ממש)

(שהרי באצילות אור אין סוף ברוך הוא מתלבש בכלים דאצילות, כי הקו מסתיים באצילות; וכך, כאשר עשר הספירות של בריאה, יצירה ועשה עולות לאצילות, אור אין סוף ברוך הוא ממש מתלבש גם בהן).

והיינו ע"י הביטול כי בבי"ע הם בחי' יש מי שאוהב מיכאל באהבה גבריאל ביראה זעות מחיל כסא כו'. וזה נעשה על ידי ביטול. כי בבריאה, יצירה ועשה הן בכחינת יש מי שאוהב: מיכאל באהבה, גבריאל ביראה, "זעות מחיל כסא" וכו'.

אבל יש בחינה שלמעלה מאהוי י"ר והיינו בחי' הביטול כי אברהם הוא בחי' אהבה אבל משה ונחנו מה היינו בחי' ביטול כבוד פה ולכן משה מלגאו ויעקב מלבר.

אבל יש בחינה שלמעלה מאהבה ויראה, והיא בחינת הביטול. אברהם הוא בחינת אהבה, ואילו משה — "ונחנו מה" — הוא בחינת ביטול, "כבוד פה"; ולכן משה מלגאו ויעקב מלבר.

ומזה יובן למה ג"כ הבחינה מה שבכל יום יש הארת שבת הוא בחי' שמונה עשרה משום כי תפלת שמונה עשרה כריעות והשתחוואות זהו בחי' ביטול קול דממה דקה כו',

ומכאן יובן גם מדוע הבחינה שבה יש בכל יום הארה של שבת היא בחינת שמונה עשרה: תפילת שמונה עשרה כוללת כריעות והשתחויות, וזו בחינת ביטול, "קול דממה דקה" וכו'.

(ולכן שמ"ע [שמונה עשרה] באצילות דהיינו ע"ד בחי' שבת) ועליות התומ"צ [התורה ומצות] של כל היום הוא ע"י התפלה, הגם שהתורה היא למעלה מתפלה מ"מ להיותה נשפלה בקול גשמי

(ולכן תפילת שמונה עשרה היא באצילות, כלומר, בדומה לבחינת שבת). ועליית התורה והמצוות של כל היום נעשית באמצעות התפילה: אף שהתורה נעלית מן התפילה, מכיוון שהיא ירדה לקול גשמי,

לכן צריכה להתעלות על ידי התפלה עולת תמיד כו', וכ"ז [וכל זה] נקי שבת תתאה וזהו בקבלת שבת שמוסיפים מחול על הקדש.

היא צריכה אפוא להתעלות באמצעות התפילה, "עולת תמיד" וכו'. וכל זה נקרא שבת תחתאה; וזהו [פירוש] קבלת שבת, שבה מוסיפים מן החול על הקודש.

ולכן ג"פ [גי פעמים] הבו כנגד ג' עולמות ב"ע עד השתחוו לה' בהדרת קדש הוא בחי' אצילות ולכן ר"ת [ראשי תיבות] קבלה.

ולכן נאמר "הבו" שלוש פעמים, כנגד שלוש העולמות בריאה, יצירה ועשיה, עד "השתחוו לה' בהדרת קודש", שהיא בחינת אצילות; ולכן ראשי התיבות של ארבע המילים האחרונות הן "קבלה",

היינו קבלת שבת שהוא עליי [עלייה] ב"ע באצילות (וגם קבלה היא באצי, ועיין במבוא שערים שער שלישי חלק שני ספטי' בענין עלייה זו דבריא כו' ע"ש).

כלומר, קבלת שבת, שהיא עליית בריאה, יצירה ועשיה לאצילות (וגם קבלה היא באצילות; ועיין במבוא שערים, שער שלישי, חלק שני, סוף פרק ט"ו, בענין עלייה זו של בריאה וכו'; עיין שם).

ויש בו מחלוקת הפוסקים אם הוא אסור במלאכה מדאורייתא. ואח"כ בכניסת ליל שבת ממש מתחיל עליות האצילות ערבית הוא עליית המלי' חקל תפוחין כו'.

ויש מחלוקת בין הפוסקים אם אסור לעשות בו מלאכה מדאורייתא. לאחר מכן, עם כניסת ליל שבת ממש, מתחיל עליות האצילות: תפילת ערבית היא עליית מלכות, "חקל תפוחין" וכו'.

ואח"כ ביום הוא עליות הז"א ואו"א [ואבא ואימא] עד שגם א"ק [אדם קדמון] עולה עליי [עלייה] עצומה במאציל העליון. שהרי גם א"ק [אדם קדמון] הוא בריאה יש מאין

ולאחר מכן, ביום, עולות ז"א ואבא ואמא, עד שאפילו אדם קדמון עולה עלייה עצומה אל המאציל העליון; שהרי גם אדם קדמון הוא בריאה יש מאין

(וכמו שבת תתאה הוא עליות ב"ע באצילות כך ג"כ שבת עילאה היינו עליות ב"ע באצילות שהרי החכמה נק' אשר ברא בריאה יש מאין והחכמה מאין תמצא ועלייתה בבחי' כתר שהוא אצילות שבאצי.

(וכשם ששבת תחתאה היא עליית בריאה, יצירה ועשיה לאצילות, כך גם שבת עילאה היא עליית בריאה, יצירה ועשיה שבאצילות; שהרי חכמה נקראת "אשר ברא" — בריאה יש מאין — ו"החכמה מאין תמצא", ועלייתה היא לבחינת כתר, שהוא אצילות שבאצילות).

וכך העליות עד רום המעלות עד שגם א"ק [אדם קדמון] שנק' אדם דבריא ועלייתו הוא באצילות היינו באור א"ס ב"ה כי בכללות העולמות שא"ק [שאדם קדמון] נק' בריאה יש מאין כו'

וכך העליות נמשכות עד רום המעלות, עד שאפילו אדם קדמון, הנקרא אדם דבריא, עולה לאצילות, כלומר, לאור אין סוף ברוך הוא; שכן בכלל העולמות אדם קדמון נקרא בריאה יש מאין וכו',

הנה אצילות אינו אלא בחי' אור א"ס פ"י הגילוי מא"ס ב"ה כי אצילות מלשון ויאצל שהוא הפרשת הארה כו' ועמ"ש מזה בביאור ע"פ אלה מסעי נמצא דרך כלל שבת הוא בחי' אצילות) וזהו

אצילות אינה אלא בחינת אור אין סוף, כלומר, הגילוי מאין סוף ברוך הוא; שהרי אצילות היא מלשון "ויאצל", שפירושו הפרשה של הארה וכו'. ועיין במה שנכתב על כך בביאור על הפסוק "אלה מסעי". נמצא שבאופן כללי שבת היא בחינת אצילות. (וזהו [פירוש])

כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות, פ"י אשר ברא היינו א"ק [אדם קדמון] שנק' אדם דבריה לעשות היינו אדם דאצילות שנק' אדם דעשייה שא"ק [שאדם קדמון] הוא מקור ושרש לאצילות כמש"ל [כמה שכתוב לעיל]

"כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות". פירוש "אשר ברא" הוא אדם קדמון, שנקרא אדם דבריה; "לעשות" הוא אדם דאצילות, שנקרא אדם דעשייה; שכן אדם קדמון הוא המקור והשרש לאצילות, כפי שנתבאר לעיל.

וזהו בחינת שבת עילאה. ושבת תתאה הוא מ"ש וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה.

וזהו בחינת שבת עילאה. ושבת תתאה היא מה שכתוב: "וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה".

(והגם שאצילות נק' עשייה ושבת תתאה הוא רק עליות כ"ע. אך באמת גם ליל שבת שאז עליות המלי' דאצילות הוא ג"כ שבת תתאה ולכן וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה זהו שבת תתאה כי המלי' היא עשייה שבאצילות.

(ואף שאצילות נקראת עשייה, ואילו שבת תתאה היא רק עלייתם של בריאה, יצירה ועשייה — האמת היא שגם ליל שבת, שבו מלכות דאצילות עולה, הוא שבת תתאה. ולכן "וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה" היא שבת תתאה, שכן מלכות היא העשייה שבתוך אצילות.

ושבתא דיומא עליי' [עלייה] ז"א וחכמה כו' זהו התחלת שבת עילאה מכל מלאכתו אשר ברא שהוא בריאה דאצילות כנ"ל. ובזהר בראשית דף ה' ע"ב שבתותי דא שבת עילאה ושבת תתאה כו'

ועליית ז"א וחכמה כו' בשבת שביום (שבתא דיומא) היא תחילתה של שבת עילאה, "מכל מלאכתו אשר ברא", שהיא בריאה דאצילות, כנזכר לעיל. ובזהר בראשית, דף ה' ע"ב: "שבתותי" — זו שבת עילאה ושבת תתאה וכו';

את לאסגאה תחום שבת כו' י"ל [יש לומר] שבת עילאה ותתא ה יום שבת וליל שבת ואת לאסגאה היינו מה שמוסיפים מחול על הקדש שהוא עליית ביי"ע באצילות ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם פי' שבת עילאה ותתאה עתיק וז"א כו'):

"את" בא לרבות את תחום שבת וכו'. אפשר לפרש שהשבת העילאה והשבת התתאה הן שבת כיום ושבת בלילה, ו"את" שבאה לרבות היא התוספת שאנו מוסיפים מן החול על הקודש, שהיא עלייתם של בריאה, יצירה ועשייה לתוך אצילות. ובמקדש מלך שם פירש ששבת עילאה ושבת תתאה הן עתיק וז"א כו'.

11 ג והנה ביאור ענין שבת תתאה יובן ממצות שביעית שנק' שבת שבתון שיש בו ג"כ בחי' עליות

ג. והנה, עניינה של שבת תתאה יתבאר מתוך מצוות השמיטה, הנקראת "שבת שבתון", שגם בה יש בחינת עליות, אלא שאין העליות רק מבי"ע לאצילות ולכן נאמר ושבתה הארץ שאין שבתה בשביעית אלא למלי דאצילות שהוא מקור דבי"ע לבד

אלא שהעליות הן רק מבריאה, יצירה ועשייה לאצילות. לכן נאמר "ושבתה הארץ", שכן השבתה בשנת השמיטה היא רק של מלכות דאצילות, שהיא המקור של בריאה, יצירה ועשייה בלבד.

ולכן לא נאסר רק עבודת הארץ. אבל מאצילות ולמעלה אין שום עליי' [עלייה] וכמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] בטעמי מצות פ' בהר.

ולכן נאסרה רק עבודת הארץ. אבל מאצילות ולמעלה אין שום עלייה, וכמו שכתוב בלקוטי תורה [של האריז"ל], בטעמי המצוות, פרשת בהר.

12 ומ"מ יש בו בחינה שאדם ובהמה שוין דהיינו לענין מצות ביעור בשביעית שהוא מצוה לבער פירות

שביעית מן הבית כשכלה לחיה מן השדה

ובכל זאת יש בו היכט שבו האדם והבהמה שווים, והוא ביחס למצוות ביעור בשביעית: מצווה לסלק את פירות השביעית מן הבית כאשר הם כלים לחיה מן השדה,

שנאמר לך ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול כל זמן שחיה אוכלת מן השדה אתה אוכל ממה שבבית כלה לחיה מן השדה חייב לבער אותו המין מן הבית כו'.

כפי שנאמר: "לך ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול". כל זמן שהחיה אוכלת מן השדה, אתה אוכל ממה שבבית; משכלה לחיה מן השדה, אתה חייב לבער את אותו המין מן הבית וכו'.

והענין כי אדם ובהמה יש גם בבי"ע פני שור ופני אריה חיה בכלל בהמה (ויש ג"כ בחי' פני אדם)

הענין הוא שגם בבריאה, יצירה ועשיה יש בחינה של אדם ובהמה: פני שור ופני אריה; החיה בכלל בהמה (ויש גם בחינה של פני אדם),

והחיות נושאות את הכסא כמשל המרכבה שמגבהת הרוכב למקום שאינו יכול להגיע בעצמו כו' כי שרשן מעולם התהו

והחיות נושאות את הכיסא, בדומה למשל המרכבה, המגביה את הרוכב למקום שאינו יכול להגיע אליו ככוחות עצמו וכו', שכן שורשן מעולם התהו,

אלא שנפלו. אבל לאחר שמתברר הטוב מהרע (וחיות המרכבה הם לאחר הבירור) הם מעלים לשרשן לתהו.

אלא שנפלו. אך לאחר שהטוב מתברר מן הרע (וחיות המרכבה הן לאחר הבירור), הן מעלות אל שורשן, לתהו.

ולכן ע"י עלייתן מבי"ע לאצ"י בשנת השביעית (שאו הוא עליי [עלייה] בריאה לאצילות) אזי אדם ובהמה שוין, ולכן, על ידי עלייתן מבריאה, יצירה ועשיה לאצילות בשנת השביעית (שאו בריאה עולה לאצילות), האדם והבהמה שווים,

כי אצ"י הוא בחי' מקיף לגבי בריאה ובחי' סכ"ע [סוכב כל עלמין] דבי"ע וכמ"ש במ"א בפ"י אדון עוזנו צור משגבנו כו'

כי אצילות היא בחינת מקיף ביחס לבריאה, ובחינת סוכב כל עלמין של בריאה, יצירה ועשיה, כפי שנתבאר במקום אחר בביאור "אדון עוזנו, צור משגבנו" וכו'.

אדון עוזנו הוא בחי' מלי' דאצ"י שנעשיי [שנעשית / שנעשים] עתיק לבריאה וזהו צור משגבנו היינו בחי' מקיף לבריאה מגן משגב היינו מקיף ליצ"י [ליצירה] ולעשייה כו'.

"אדון עוזנו" הוא בחינת מלכות דאצילות, שנעשית עתיק לבריאה; וזהו "צור משגבנו", כלומר בחינת מקיף לבריאה. "מגן" ו"משגב" הם המקיף ליצירה ולעשיה וכו'.

ולכן אדם ובהמה דבריאה עם היות שאין ערוך בחי' בהמה לגבי בחי' אדם מ"מ לגבי אצ"י שניהן שוין ממש

לכן, אף שמדרגת הבהמה בבריאה אינה בערך למדרגת האדם, בכל זאת, ביחס לאצילות, האדם והבהמה שווים לגמרי.

(וע"ד שנתבאר בענין משה שממשיך הדעת לכי"ע לפי שאדם ובהמה דבריה שוין לגבי דעת דמשה כו' על דרך מה שנתבאר בענין משה, שממשיך את הדעת לבריה, יצירה ועשיה, משום שהאדם והבהמה שבבריה שווים ביחס לדעת של משה וכו';

עמ"ש מזה ע"פ ואלה המשפטים, ואפשר עד"ז בקידוש דליל שבת שממשיכים הדעת לנוק' [לנוקבא] שהוא מקור דבי"ע בכלל זה שיומשך הדעת אפילו לנשמות שלנו בחי' בהמה דבי"ע מטעם הנ"ל דאדם ובהמה שוין לגבי המקיף סוכ"ע כו').

ראו מה שנכתב על כך על הפסוק "ואלה המשפטים". ואפשר שבדרך זו, בקידוש של ליל שבת, שבו נמשכת הדעת לנוקבא, שהיא מקורם של עולמות בריאה, יצירה ועשיה, נכלל גם שתימשך הדעת אפילו לנשמות שלנו, שהן בחינת הבהמה של בריאה, יצירה ועשיה. זאת מן הטעם שהוזכר לעיל, שהאדם והבהמה שווים ביחס לאור המקיף, סובב כל עלמין וכו').

ועד"ז יובן ענין שבת תתאה שהוא עליי' [עלייה] בי"ע לאצילות שהוא עליי' [עלייה] עצומה כו' כמובן. והנה לע"ל [לעתיד לבוא] יהיה גילוי הסובב שהוא בחי' עצמות האור מקור כל המקיפים והוא אור א"ס שלמעלה מהקו כו'

ובדרך זו יובן ענין שבת התחתונה: היא עלייתם של בריאה, יצירה ועשיה לאצילות, שהיא עלייה עצומה וכו', כפי שמוכן. והנה, לעתיד לבוא תהיה התגלות של סובב, שהוא בחינת עצם האור, מקורם של כל האורות המקיפים; והוא אור אין סוף שלמעלה מהקו וכו'.

ועתה הוא בהעלם ולא שסובב מלמעלה אלא כמ"ש הלא את השמים ואת הארץ אני מלא רק שהוא נעלם מכל כו'.

וכעת הוא בהעלם; אין הכוונה שהוא מקיף מלמעלה, אלא כפי שנאמר: "הלא את השמים ואת הארץ אני מלא", אלא שהוא נעלם מכול וכו'.

וזהו את שבתותי פ"י ב' השבתות שלי הם כי גם שבת תתאה שהוא ביטול והתכללות באצילות נק' שבת שלי

וזהו "את שבתותי", כלומר: שתי השבתות שלי הן. כי גם שבת התחתונה, שהיא ביטול והתכללות באצילות, נקראת השבת שלי,

כי ביי"ע לגבי אצילות אין ערוך כנ"ל (מענין אדם ובהמה כו' ולכן אנו מצוין בשבת על שכינת בהמה מדאורייתא).

משום שבריא, יצירה ועשיה אינן בערך לאצילות, כפי שנאמר לעיל בענין האדם והבהמה וכו'; ולכן אנו מצוים מן התורה על שכינת בהמה בשבת.

וע"ז נאמר תשמרו שאתם מוטל עליכם רק לשמור מה שנותנים לכם כענין מתנה טובה יש לי בבית גנזי כו'.

ועל כך נאמר "תשמרו": מוטל עליכם רק לשמור על מה שנותנים לכם, על דרך "מתנה טובה יש לי בבית גנזי" וכו'.

והיינו ע"י השמירה מכל דברים המונעים הגילוי ואפילו עוונות שאדם דש בעקביו כגון שקר וגסות וכמ"ש במ"א.

כלומר, על ידי שמירה מכל דבר שמונע את הגילוי, ואפילו מחטאים שאדם דש בעקביו, כגון שקר וגסות רוח, כפי שמבואר במקום אחר.

וגם פ"י תשמרו היינו עד"מ כמשל השמירה שהיא מבחוץ כך הנה התגלות זו הוא רק בבחי' אור מקיף ושרש כל המקיפים מהאור שלמעלה מהקו ושבת בחי' מקיף ואפילו שבת תתאה

גם את "תשמרו" אפשר להבין על דרך משל: כשם שהשמירה היא מבחוץ, כך גם גילוי זה הוא רק בבחינת אור מקיף; ושורש כל האורות המקיפים הוא באור שלמעלה מהקו. השבת היא בבחינת מקיף, ואפילו השבת התחתונה.

(הוא מאיר בבחי' מקיף ולא בגילוי ממש בנפש והיינו מטעם הנ"ל דשרש כל המקיפים הוא מהמקיף עליון סכ"ע [סובב כל עלמין] כו') ותורה בחי' א"פ [אור פנימי] כדלקמן.

(הוא מאיר בבחינת מקיף ולא מתגלה ממש בנפש; והטעם לכך הוא מה שזכר לעיל, ששורש כל האורות המקיפים הוא במקיף העליון, סובב כל עלמין וכו'), ואילו התורה היא בבחינת אור פנימי, כפי שיתבאר להלן.

ויובן ענין מקיף עד"מ כשאדם חושב איזה דבר במחשבתו הרי אותו דבר מוקף במחשבתו ומחשבתו מקפת הדבר ההוא כולו ואעפ"כ [ואף על פי כן] אין אותו דבר משתנה ומתפעל עי"ז.

את ענין המקיף אפשר להבין על דרך משל: כשאדם חושב על דבר כלשהו, אותו דבר מוקף במחשבתו, ומחשבתו מקיפה את כולו; ואף על פי כן, הדבר עצמו אינו משתנה ואינו מושפע מכך.

13 והנה למעלה ג"כ כתיב אני ה' חוקר לב בוחן כליות ותעלומות האדם נגלו לפניו והנה מחשבתו ודעתו

של הקב"ה שיודע את כל הנבראים מקפת אותן בפועל ממש והרי הקב"ה יודע העתיד

למעלה נאמר גם כן: "אני הוי' חוקר לב בוחן כליות", וכל הדברים הנסתרים של האדם גלויים לפניו. מחשבתו ודעתו של הקדוש ברוך הוא, שבהן הוא יודע את כל הנבראים, מקיפות אותם בפועל ממש; והקדוש ברוך הוא יודע את העתיד

כמו העבר ואעפ"כ [ואף על פי כן] אין ידיעה זו מכרחת האדם ויש לו בחירה לטוב או להפך ח"ו [חס ושלום] להרהר רע כו' והיינו לפי שידיעה זו אין נמשך ממנה השפעה וגילוי בהאדם רק מקיף אותו.

כפי שהוא יודע את העבר, ואף על פי כן ידיעה זו אינה כופה על האדם, ויש לו בחירה בטוב או בהפכו, חס ושלום, להרהר רע וכו'. הטעם לכך הוא שאין ידיעה זו משפיעה על האדם ואינה מתגלה בו; היא רק מקיפה אותו.

(ועד"מ כמו שמחשבת האדם אין גורם התפעלות ושינוי בדבר שמקיף במחשבתו כנ"ל הגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם כתיב שמה שמחשבת האדם מוקף בה איזה דבר אין הדבר ההוא מוקף בה בפועל ממש רק בדמיון מחשבת האדם ודעתו

(הדבר דומה למחשבת האדם, שאינה גורמת השפעה או שינוי בדבר שהיא מקיפה במחשבתו, כפי שנתבאר לעיל. ואף על פי שנאמר "כי לא מחשבותי מחשבותיכם", כאשר דבר כלשהו מוקף במחשבת האדם, אין הדבר מוקף בה בפועל ממש, אלא רק בדמיון של מחשבתו ודעתו של האדם,

ולכן אין הדבר ההוא מתפעל ומשתנה ע"י מקיף זה שהרי אין יכולת במחשבתו לנגוע בהדבר כו'. אבל הקב"ה דכתיב ביה כי לא מחשבותי מחשבותיכם הרי מחשבתו ודעתו שיודע את הנברא מקפת כל נברא בפועל ממש.

ולכן אין אותו דבר מושפע ומשתנה מכוח מקיף זה, שהרי אין למחשבתו יכולת לגעת בדבר וכו'. אבל הקדוש ברוך הוא, שעליו נאמר "כי לא מחשבותי מחשבותיכם", מחשבתו ודעתו שבהן הוא יודע את הנברא מקיפות כל נברא בפועל ממש,

וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] פמ"ח מ"מ כתיב כי אל דעות שיש ב' בחי' דעת הא' בחי' דעת עליון שאינו מאיר רק בבחי' מקיף ולכן אף שמקיף בפו"מ [בפועל ממש] מ"מ אין ידיעה ומקיף זה מכריח הבחירה,

כמו שכתוב בספר של בינונים [תניא], פרק מ"ח. ואף על פי כן נאמר "כי אל דעות ה'": יש שתי בחינות של דעת. הראשונה היא בחינת דעת עליון, המאירה רק כמקיף; ולכן, אף שהיא מקיפה בפועל ממש, ידיעה ומקיף זה אינם כופים את הבחירה.

וזהו יכולת הקב"ה להיות ידיעתו זו שבבחי' דעת עליון רק בבחי' מקיף מרחוק עד שלא יתפעל ממנה האדם ולא תגרום לו שום הכרח כלל ממש ע"ד שאין מחשבת האדם גורם התפעלות באבן שמצייר במחשבתו

וזהו יכולתו של הקדוש ברוך הוא: שידעה זו שלו, שבבחינת דעת עליון, תהיה רק כמקיף מרחוק, כך שהאדם לא יושפע ממנה והיא לא תכפה עליו כלל, ממש כפי שמחשבת האדם אינה משפיעה על אבן שהוא מצייר במחשבתו.

ואף שמחשבת האדם אינה מקיף באמת כלל רק בדמיון לבד, אבל ידיעת הקב"ה הוא מקיף בפועל ממש מ"מ יכול הוא שגם מקיף זה שבפועל לא יגרום התפעלות. וזהו שמ"מ אינו רק בחי' מקיף דייקא).

ואף שמחשבת האדם אינה מקיף אמיתי כלל, אלא רק בדמיון, ואילו ידיעת הקדוש ברוך הוא היא מקיף בפועל ממש, בכל זאת הוא יכול לגרום שגם מקיף ממשי זה לא ישפיע. וזהו הטעם לכך שהיא בכל זאת בחינת מקיף דווקא).

ויש בחינה למטה מזו שמשם נמשך ההשפעה בפנימי' [בפנימיות / בפנימית] להאדם כמו ששואל המלאך טפה זו מה תהא עלי' [עליה] חכם וכו' נמצא הקב"ה נותן בו חכמה הרי נמשך בחי' זו בפנימית להיות חכם.

ויש בחינה נמוכה מזו, שממנה נמשכת ההשפעה פנימה אל האדם. כך, כשהמלאך שואל: "טיפה זו מה תהא עליה, חכם וכו'", הקדוש ברוך הוא נותן בה חכמה, ובחינה זו נמשכת בפנימיותו, כך שהוא נעשה חכם.

אבל בחי' דעת עליון הוא בבחי' מקיף ולכן אינו מכריח הבחירה כו'. ועד"ז יובן ענין שבת שמאיר על האדם בחי' עליונה מאד והיינו בבחי' מקיף כו':

אבל בחינת דעת עליון היא בבחינת מקיף, ולכן אינה כופה את הבחירה וכו'. ובאופן דומה יובן עניינה של השבת: מאירה על האדם בחינה נעלית מאוד, כלומר בבחינת מקיף וכו'.

14 ד ומכל מקום צ"ע [צריך עיון] אם המשל דמקיף ידיעה מכוון לענין המשכת המקיף בשבת כי הנה ענין הידיעה שאינו גורם שום התפעלות והכרח בהבחירה צ"ל דהיינו משום שהוא בחי' המקיף שמרחוק כי יש ב' בחי' מקיפים.

4. ואף על פי כן, יש לעיין אם המשל של המקיף שבידיעה מתאים לעניין המשכת המקיף בשבת. שהרי הידיעה שאינה גורמת שום התפעלות ואינה כופה את הבחירה, צריך לומר שזה משום שהיא בבחינת המקיף שמרחוק; שכן יש שתי בחינות של מקיפים.

הא' שאע"פ [שאף על פי] **שהוא מקיף ואינו מאיר בפנימי** [בפנימיות / בפנימית] **עכ"ז** [עם כל זה] **נמשך התפעלות ממנו כמו שהאדם מתפעל כשמתפלל בצבור משום המקיף דאכל כי עשרה שכינתא שריא וזה נק' מקיף הקרוב שמאיר בהא"פ** [בהאור פנימי].

הראשון: אף שהוא מקיף ואינו מאיר בפנימיות, בכל זאת נמשכת ממנו התפעלות, כמו שאדם מתעורר כשהוא מתפלל בצבור, מפני המקיף של "בכל מקום שיש בו עשרה, השכינה שורה". מקיף זה נקרא מקיף קרוב, והוא מאיר באור הפנימי.

הב' מקיף הכללי שמקיף בהשוואה א' ואינו מאיר בפנימי כלל ולא נמשך ממנו התפעלות וכמ"ש כ"ז [כל זה] **ס"פ שמות בביאור ע"פ הבאים ישרש כו'**,

השני הוא המקיף הכללי, המקיף את הכול בשווה ואינו מאיר בפנימיות כלל, ולא נמשכת ממנו שום התפעלות. כל זה מוסבר בסוף פרשת שמות, בביאור הפסוק "הבאים ישרש" וכו'.

וא"כ הידיעה שאינה מכרחת הבחירה כלל היינו משום שהוא בבחי' מקיף המובדל, ובשבת הרי יש נשמה יתירה שהוא התגלות מבחי' הרצון עליון (כמ"ש במ"א ע"פ ויקהל משה כו').

אם כן, הידיעה שאינה כופה כלל את הבחירה היא בבחינת המקיף הנבדל; ואילו בשבת יש נשמה יתרה, שהיא התגלות מבחינת הרצון העליון, כפי שמוסבר במקום אחר על הפסוק "ויקהל משה" וכו'.

ולכן אפשר כי שבת תתאה ושבת עילאה עם היות שניהם בחי' מקיף כנ"ל בפ"י שבתותי תשמרו.

לכן ייתכן ששבת תתאה ושבת עילאה, אף ששתיהן בבחינת מקיף, כפי שהוזכר לעיל בביאור "שבתותי תשמרו",

מ"מ י"ל [יש לומר] שבת תתאה הוא מקיף הקרוב וממנו נמשך הארה והתפעלות כו' ושבת עילאה הוא מקיף העליון מקיף למקיף כו'.

אף על פי כן, אפשר לומר ששבת תתאה היא המקיף הקרוב, שממנו נמשכים הארה והתפעלות וכו', ושבת עילאה היא המקיף העליון, מקיף למקיף וכו'.

וגם במ"א נתבאר שבשבת נכנסים המקיפים דחול בבחינת פנימים ונמשכים מקיפים עליונים יותר, וגם נתבאר במ"א בפ"י ושמרו בני [בני ישראל] את השבת לעשות את השבת שע"י ושמרו

ועוד מוסבר במקום אחר, שבשבת נכנסים המקיפים של ימות החול ונעשים פנימיים, ונמשכים מקיפים עליונים יותר. כמו כן מוסבר במקום אחר פירוש "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת", שעל ידי "ושמרו

את השבת נמשך כח ועוז שיוכלו לעשות את השבת הבא אח"כ, ועמ"ש סדי"ה לסוסתי בענין טלא דנטיף מעתיקא בג' סעודות דשבת שמזה נמשך הכח לאתעדל"ת [לאתערותא דלתתא] כו'.

את השבת" נמשכים כוח ועוז שיוכלו "לעשות" את השבת שתבוא אחר כך. וראו מה שנכתב בסוף המאמר המתחיל "לסוסתי", בענין טלא דנטיף מעתיקא בשלוש סעודות השבת, שממנו נמשך הכוח לאתערותא דלתתא וכו'.

15 והנה מכ"ז [מכל זה] יובן ענין ירידת הנשמות צורך עליי [עלייה] ועיקר העליי [העלייה] לע"ל [לעתיד לבוא] ליום שכולו שבת. והענין

מכל האמור יובן ענין ירידת הנשמות לצורך עלייה, וכן שעיקר העלייה יהיה לעתיד לבוא, ביום שכולו שבת. והענין הוא

כי הנשמות שרשן מבחי' מחשבה שהוא בחי' בריאה והעלייה בבחי' אצילות וכנ"ל דשבת הוא עליית בריאה באצילות ועיקר העלייה בחי' שבת עילאה וזהו ענין הגילוי שלע"ל [שלעתיד לבוא].

שמוצא הנשמות הוא מבחינת המחשבה, שהיא בחינת בריאה, והעלייה היא לבחינת אצילות. כפי שהוזכר לעיל, שבת היא עליית בריאה לאצילות; ועיקר העלייה הוא בבחינת שבת עילאה, וזהו הגילוי שיהיה לעתיד לבוא.

כי הנה שרש הנשמות הוא מבחי' א"ק [אדם קדמון] כי עלה במחשבה היינו בחי' א"ק [אדם קדמון] כמ"ש במ"א וירידתן משם ירידה צורך עלייה

שורש הנשמות הוא מבחינת אדם קדמון, שכן "עלה במחשבה" פירושו בחינת אדם קדמון, כפי שמבואר במקום אחר. ירידתן משם היא ירידה לצורך עלייה,

היינו בחי' שבת עילאה שהוא עליות עד שא"ק [שאדם קדמון] שנק' אדם דבריאה עולה באצילות שהיא גילוי אור א"ס ממש

כלומר, בחינת שבת עילאה, שהיא סדר של עליות עד שאדם קדמון, הנקרא "אדם דבריאה", עולה לאצילות, שהיא גילוי ממש של אור אין סוף.

אך עכשיו הגילוי רק בבחי' מקיף והוא בחי' סובב אבל לע"ל [לעתיד לבוא] יהי' [יהיה] התגלות המקיף בבחי' גילוי ממש כו'

אולם כעת הגילוי הוא רק בבחינת מקיף, והיא בחינת סובב; אבל לעתיד לבוא המקיף יתגלה בגילוי ממש וכו'.

ועיין מ"ש ע"פ ואכלתם אכול מענין הנשמות החדשות שימושכו לעי"ל [לעתיד לבוא] מבחי" סכ"ע [סובב כל עלמין] ממש שלמעלה מהקו ויתעטרו בהן נשמות הצדיקים לעי"ל [לעתיד לבוא] וכמ"ש בספר הגלגולים פ"ז [פרק ז'] שזה יהיה באלף השביעי שהוא שבת עילאה ממש.

ועיינו במה שנכתב על הפסוק "ואכלתם אכול" בענין הנשמות החדשות שיימשכו לעתיד לבוא מבחינת סובב כל עלמין ממש, שלמעלה מן הקו, ובהן יתעטרו נשמות הצדיקים לעתיד לבוא. וכפי שנכתב בספר הגלגולים, פרק ז', הדבר יהיה באלף השביעי, שהוא שבת עילאה ממש.

16 והנה לכאורה צ"ע [צריך עיון] לקשר דרוש זה דעליית שבת הוא אפילו בא"ק [באדם קדמון] שגם א"ק [אדם קדמון] עולה כו' עם מ"ש סד"ה למנצח על השמינית דא"ק [דאדם קדמון] הוא למעלה מהעליות דשבת כו' ע"ש.

והנה, לכאורה צריך עיון כיצד ליישב את המאמר הזה, שלפיו עליית השבת היא אפילו באדם קדמון, שגם אדם קדמון עולה וכו', עם מה שנאמר בסוף המאמר המתחיל "למנצח על השמינית", שאדם קדמון נמצא למעלה מעליות השבת וכו'; עיין שם.

אך באמת לק"מ [לא קשה מידי] שהרי גדולה מזו מבואר במ"א דאפילו הכינה נק' ממחרת השבת פ"י שהוא למעלה מבחי" שבת

אבל באמת אין כאן קושי כלל, שהרי במקום אחר מבואר דבר גדול מזה: שגם בינה נקראת "ממחרת השבת", כלומר, שהיא למעלה מבחינת שבת;

כי שבתא דליליא ושבתא דיומא הם זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] ובינה היא למעלה מזה כו' ובמ"א מצינו בזהר דשבת הוא בינה כמ"ש בזהר (ח"ב [חלק ב'] דס"ג ב' ודפ"ח א')

שהרי השבת של הלילה והשבת של היום הן זעיר אנפין ונוקבא, ובינה למעלה מהן וכו'. ובמקום אחר מצאנו בזהר ששבת היא בינה, כמו שכתוב בזהר (חלק ב', דף ס"ג ע"ב, ודף פ"ח ע"א).

א"ו [אלא ודאי] היינו משום דכמה בחי' יש בשבת שיש בחי' בשבת שבינה נק' לגבי בחי' זו ממחרת השבת והיינו שבת סתם.

אלא שהדבר נובע מכך שיש כמה בחינות בשבת: יש בחינה בשבת שלגביה בינה נקראת "ממחרת השבת", והיא שבת סתם.

אבל יש בחי' בשבת שנק' שבת שבתון וזהו בחי' בינה וזהו דרך פרט באצי" עצמו.

אבל יש בחינה בשבת שנקראת "שבת שבתון", וזו בחינת בינה. וזהו בפרט בתוך עולם האצילות עצמו.

17 וכמ"כ [וכמו כן] יובן בכללות העולמות שיש בחיי בשבת שלגבי זה נק' א"ק [אדם קדמון] למעלה מעליות דשבת ויש עוד בחיי שבת ששייך גם בא"ק [באדם קדמון] וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] שבשבת נאמר ב' בחיי מכל מלאכתו אשר ברא ומכל מלאכתו אשר עשה.

וכך יובן גם ביחס לעולמות בכללותם: יש בחינה של שבת, שביחס אליה אדם קדמון נחשב למעלה מעליות השבת; ויש בחינה נוספת של שבת השייכת גם לאדם קדמון. כפי שהתבאר, לגבי שבת נאמרו שתי בחינות: "מכל מלאכתו אשר ברא" ו"מכל מלאכתו אשר עשה".

אשר בחיי השבת מכל מלאכתו אשר עשה אדם דאצי' שנק' עשייה וא"ק [ואדם קדמון] שכולל אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] בהשוואה א' הוא למעלה מעליות זו דשבת,

בחינת השבת של "מכל מלאכתו אשר עשה" היא אדם דאצילות, הנקרא עשיה; ואדם קדמון, הכולל את אצילות, בריאה, יצירה ועשיה באופן שווה, נמצא למעלה מעלייה זו של שבת;

אבל בחיי שבת מכל מלאכתו אשר ברא לעשות זהו שייך גם בא"ק [באדם קדמון] וכנ"ל (ועי' בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)]) פ' קדושים ע"פ את שבתותי ב' שבתות הדר העליון כו' והוא יסוד דא"ק [אדם קדמון] שהוא פנימי [פנימיות / פנימית] א"ק [אדם קדמון] כמ"ש סד"ה למנצח על השמינית.

אבל בחינת השבת של "מכל מלאכתו אשר ברא לעשות" שייכת גם לאדם קדמון, כנזכר לעיל. (ועיינו בלקוטי תורה [של האריז"ל], פרשת קדושים, על הפסוק "את שבתותי": שתי שבתות, הדר העליון וכו'; וזהו יסוד דאדם קדמון, שהוא פנימיות אדם קדמון, כפי שנכתב בסוף המאמר הפותח במילים "למנצח על השמינית".

אלמא דשבת עילאה זה שייך בפנימי [בפנימיות / בפנימית] א"ק [אדם קדמון] כו'. ועיי' פע"ח [פרי עץ חיים] בהקדמה לשער השבת פ"ד וכן עולין כולן עד א"ק [אדם קדמון].

מכאן ששבת עליונה זו שייכת לפנימיות אדם קדמון וכו'. ועיינו בפרי עץ חיים, בהקדמה לשער השבת, פרק ד: "וכן עולין כולן עד אדם קדמון".

ועי' בטעמי מצות פ' בהר בתחלתו עד המאציל העליון פי' אפילו אריך כו' כל הנאצלים כולן כו' וצ"ע [וצריך עיון] בספר הגלגולים ספ"ז ועיי' במב"ש [במבוא שערים] ש"ג ח"ב [חלק ב'] ס"פ ט"ו):

ועיינו בטעמי מצוות, פרשת בהר, בתחלתו: "עד המאציל העליון", כלומר, אפילו אריך וכו', "כל הנאצלים כולן" וכו'. ויש לעיי' בספר הגלגולים, סוף פרק יז; ועיינו במבוא שערים, שער ג, חלק ב, סוף פרק טו.)

18 ה ומקדשי תיראו. פי' מקדשי קאי על התורה כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] משחרב בהמ"ק [בית

המקדש] אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א [די אמות] של הלכה.

5. "ואת מקדשי תיראו". פירוש הדבר: "מקדשי" מתייחס לתורה, כפי שאמרו חז"ל: "משחרב בית המקדש, אין להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה".

והתורה היא בחינת א"פ [אור פנימי] ולכן נאמר ע"ז תיראו כי היראה נמשכת ע"י הגילוי מקרוב (וכמו וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק דהיינו כדי לנוח מעט מהיראה הגדולה שמקרוב, ובק"ס [ובקריעת ים סוף] ע"י הגילוי וירא ישראל כו' וייראו העם כו').

והתורה היא בחינת אור פנימי, ולכן נאמר עליה "תיראו", שכן היראה נמשכת על ידי גילוי מקרוב (כמו שנאמר: "וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק" — כלומר, כדי לנוח מעט מהיראה הגדולה שבקרבה; ובקריעת ים סוף, בעקבות הגילוי, נאמר "וירא ישראל" וכו', "וייראו העם" וכו').

ובשבת שהוא אור מקיף נאמר תשמרו. ואומר הטעם אני הוי' פי' אני אותיות אין עצמות אור א"ס דלית מחשבה תפיסא ב"י [ביה] הוא הוי'.

ובנוגע לשבת, שהיא אור מקיף, נאמר "תשמרו". והפסוק נותן את הטעם: "אני הוי'". פירוש הדבר: אותיות "אני" הן אותיות "אין"; עצמות אור אין סוף, ש"לית מחשבה תפיסא ביה", היא הוי'.

והוי' הוא האור הנמשך בא"פ [באור פנימי] כי יו"ד צמצום והוא בחי' חכמה שלהיות התהוות החכמה מא"ס ב"ה הוא ע"י צמצום שנשאר רשימו וכמש"ל [וכמה שכתוב לעיל].

והוי' הוא האור שנמשך כאור פנימי, שכן היו"ד היא צמצום, והיא בחינת חכמה; שהרי התהוות החכמה מאין סוף ברוך הוא היא על ידי צמצום, שבו נותר רשימו, כפי שנתבאר לעיל.

ואח"כ ה' בינה הרחבת השכל כו' והרי גם אור זה המאיר בבחי' א"פ [אור פנימי] הוא מאור א"ס (הוא בחי' הקו שהאור מעין המאור כמ"ש באג"ה [באגרת הקודש] ד"ה איהו וחיהו) וכולא חד

ואחר כך הה"א היא בינה, הרחבת השכל וכו'. והרי גם אור זה, המאיר בבחינת אור פנימי, הוא מאור אין סוף (הוא בחינת הקו, שכן האור הוא מעין המאור, כפי שנכתב באגרת הקודש, בדיבור המתחיל "איהו וחיהו"), והכול אחד.

ולכן ומקדשי תיראו כו', (וע' בת"ז [בתיקוני זוהר] ריש תיקון כ"ד ועמ"ש מענין הצמצום דיו"ד ע"פ המאמר זח"ג [זוהר חלק ג] אחרי דע"ט ע"ב הביאו עלי כפרה).

ולכן "ואת מקדשי תיראו" וכו'. (ועיינו בתיקוני זוהר, תחילת תיקון כ"ד; וכן עיינו במה שנכתב בעניין הצמצום של היו"ד על פי המאמר בזוהר חלק ג, אחרי, דף ע"ט ע"ב, "עלי כפרה").

ואפשר לומר שזהו ג"כ הסמיכות כבד את אביך ואת אמך לזכור את יום השבת וכן כפ' קדושים איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו,

ואפשר לומר שזהו גם [הטעם ל-]סמיכות "כבד את אביך ואת אמך" ל"זכור את יום השבת", וכן בפרשת קדושים: "איש אמו ואביו תיראו" ו"את שבתותי תשמרו",

והוא ע"ד ברע"מ [ברעיא מהימנא] פ' קדושים דפ"ב [דפרק ב'] ע"א ודא איהו תורת ה' כו' ודא איהו כבוד דאבא ואימא כו'

והוא על דרך דברי רעיא מהימנא בפרשת קדושים, דף פ"ב ע"א: "וזהו תורת ה' וכו', וזהו כבוד אבא ואמא" וכו';

שתשב"כ [שתורה שבכתב] נק' מוסר אביך ותשב"ע"פ [ותורה שבעל פה] נקרא תורת אמך והתורה היא א"פ [אור פנימי] ושבת א"מ [אור מקיף] וכולא חד וכנ"ל.

שהרי התורה שבכתב נקראת "מוסר אביך", והתורה שבעל פה נקראת "תורת אמך"; התורה היא אור פנימי והשבת היא אור מקיף, והכול אחד, כפי שהוזכר לעיל.

19 ובפ"י וענין שהתורה נק' מקדשי היינו כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] פנ"ב שהתלמוד נמשך מהיכל קדשי קדשים דבריאה שבו מתלבש מל' דאצילות ולכן נק' א"פ [אור פנימי] בחי' אצ"י הנמשך ומתלבש בבריאה אבל שבת בריאה עולה באצילות ממש

והביאור בעניין זה שהתורה נקראת "מקדשי" הוא על פי מה שכתוב בספר של בינונים [תניא], פרק נ"ב: התלמוד נמשך מהיכל קודש הקודשים של בריאה, שבו מלכות דאצילות מתלבשת; ולכן הוא נקרא אור פנימי — בחינת אצילות שנמשכת ומתלבשת בבריאה. אבל בשבת בריאה עולה לאצילות ממש,

ולכן נקרא א"מ [אור מקיף] ועד"ז ג"כ שבת עילאה ומ"מ כולא חד וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער כסה"כ [כסא הכבוד] דהיכל ק"ק [קדש הקדשים] הוא כחב"ד [כחכמה בינה ודעת] דבריאה ונשמת היכל ק"ק [קדש הקדשים] הוא אורות המתנוצצים מכח"ב [מכתר חכמה בינה] דאצילות כו' וכמ"ש במ"א.

ולכן היא נקראת אור מקיף; וכך גם שבת עילאה. ואף על פי כן, הכול אחד, ככתוב בעץ חיים, שער כסא הכבוד, שהיכל קודש הקודשים הוא כתר, חכמה, בינה ודעת של בריאה, ונשמת היכל קודש הקודשים היא אורות הנוצצים מכתר, חכמה ובינה דאצילות וכו', כפי שמבואר במקום אחר.

20 והנה עפ"י [על פי זה] י"ל [יש לומר] בענין תקנת שבת שבמוסף שבת דאיתא בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער השבת

פ"כ שהוא מיוסד על סדר תשר"ק

והנה, לפי זה אפשר להסביר את "תקנת שבת" שבתפילת מוסף של שבת, שעליה נאמר בפרי עץ חיים, שער השבת, פרק כ, שהיא ערוכה בסדר תשר"ק,

והוא הארת כ"ב אתון המאירין במוחא עילאה מתתא לעילא בסוד מ"ש בזהר תי"ו רשים רשימו לעתיק יומין דלית דכוותי [דכוותיה] ועמ"ש מזה בביאור האדרא מהאריז"ל [מהאריז"ל זכרוננו לברכה] בדף קכ"ח סע"ב [סוף עמוד ב] גבי תי"ו רשים רשימו כו'.

והיא הארה של עשרים ושתיים האותיות המאירות במוח העליון מלמטה למעלה, בסוד דברי הזוהר: "ת' רשמה רושם לעתיק יומין, שאין דומה לו". וראו גם את הכתוב על כך בביאור האידרא של האריז"ל, בדף קכ"ח ע"ב, בענין "ת' רשמה רושם" וכו'.

21 וע' עוד בענין האותיות בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ר"פ ויקרא בענין ופרחין גו אורא שהוא ענין תוספת

אור אל האותיות מאורא דא"א כו'.

ועיינו עוד בענין האותיות ברמ"ז, בתחילת פרשת ויקרא, בענין "ופרחין גו אורא", שהוא תוספת אור לאותיות מן ה"אורא" דאריך אנפין וכו'.

ועד"ז י"ל [יש לומר] גם כאן שזהו ענין תשר"ק שבמוסף בחי' תוספת אור אל האותיות שהם בזו"ן [בזעיר אנפין ונוקבא]

ובאותו אופן אפשר לומר גם כאן: זהו ענין תשר"ק שבמוסף — בחינה של תוספת אור לאותיות, שהן בז"א ובנוקבא;

כי אתון בינונין בז"א ואתון זעירין במל', ועתה במוסף שבת נמשך להם תוספת אור מהכתר

שהרי האותיות הבינוניות הן בז"א, והאותיות הקטנות במלכות; וכעת, במוסף של שבת, נמשך אליהן אור נוסף מן הכתר.

ולכן נמשך זה ע"י בחי' מל' דא"ק [דאדם קדמון] שנעשה ע"י וזהו תי"ו רשים רשימו כו'. ועמ"ש בביאור ע"פ והניף הכהן אותם על לחם הבכורים כו'.

ולכן הדבר נמשך באמצעות בחינת המלכות דאדם קדמון, שנעשית עתיק יומין; וזהו "תי"ו רשים רשימו" וכו'. ועיינו במה שכתוב בביאור על הפסוק "והניף הכהן אותם על לחם הבכורים" וכו'.

22 והנה לפמ"ש [לפי מה שכתוב] שבשבת יש עליי [עלייה] עוד עד רום המעלות שגם א"ק [אדם קדמון] עולה באור

א"ס ב"ה א"כ ממילא מובן שגם בזה יתפרש ג"כ

והנה, לפי מה שכתוב, שבשבת יש עלייה נוספת עד לרום המעלות, עד שאפילו אדם קדמון עולה באור אין סוף ברוך הוא, מובן מאילו שגם בעניין זה יתפרש

ענין הנ"ל ע"ד מ"ש האריז"ל [האריז' זכרוננו לברכה] שהתי"ו הוא בחי' אחרונה שבמאציל אשר היא האצילה הכל כו' ובספר ע"ה [עליו השלום] שער השני פ"ז [פרק ז'] כ' [כתב] ג"כ בענין התי"ו כו'.

העניין הנזכר לעיל על דרך מה שכתב האריז"ל, שהתי"ו היא הבחינה האחרונה שבמאציל, והיא האצילה את הכול וכו'. וגם בספר עמק המלך, שער שני, פרק ז', כתב בעניין התי"ו וכו'.

23 והנה מבואר למעלה בענין בורא קדושים ישתבח שמך שהתהוות א"ק [אדם קדמון] ואפילו בחי' חכמה

שלמעלה מא"ק [מאדם קדמון] הוא מן הרשימו שנשאר אחר הצמצום והסתלקות האור כו'

והנה, כפי שהתבאר לעיל בעניין "בורא קדושים, ישתבח שמך", התהוות אדם קדמון, ואפילו בחינת חכמה שלמעלה מאדם קדמון, היא מן הרשימו שנשאר לאחר הצמצום והסתלקות האור וכו'.

ובשבת הוא עליי [עלייה] א"ק [אדם קדמון] באור א"ס שהוא מה שנסתלק בבחינת העלם מאיר בו בגילוי כנ"ל

ובשבת אדם קדמון עולה אל אור אין סוף; כלומר, מה שהסתלק ונעשה בו העלם מאיר בו בגלוי, כפי שהוזכר לעיל.

וזהו שעלייה זו הוא ע"י תי"ו כי תי"ו רשים רשימו כו' וע"ד הנ"ל בשם האריז"ל [האריז' זכרוננו לברכה].

וזהו שעלייה זו נעשית באמצעות התי"ו, שכן "תי"ו רשים רשימו" וכו', על דרך מה שהוזכר לעיל בשם האריז"ל.

וזהו שאומרים תשר"ק דתקנת שבת במוסף שמוסף שבת הוא תוספת הקדושה כמ"ש בפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] בערך מוסף

וזהו שאומרים "תשר"ק" ב"תקנת שבת" כתפילת מוסף, שכן מוסף של שבת הוא תוספת קדושה, כמובא בפרדס, בערכי הכינויים, בערך "מוסף".

וזהו ענין עולת שבת בשבתו. שהשבת עצמו עולה בשבתו והוא בחי' שבת עילאה שהעלייה עד א"ס כו'.

וזהו ענין "עולת שבת בשבתו": השבת עצמה עולה בשבת שלה, וזו בחינת שבת עילאה, שבה העלייה מגיעה עד אין סוף וכו'.

24 והנה להבין עוד ענין שייכות בחי' אותיות באור א"ס הנה מבואר במ"א בד"ה תחת אשר לא עבדת כו'

והנה, כדי להבין עוד את הקשר בין בחינת האותיות לבין אור אין סוף, מבואר במקום אחר, במאמר הפותח במילים "תחת אשר לא עבדת" וכו',

החילוק בין אור לשפע שההארה היא שלא נחסר כל עי"ז בהמקור שממנו נמשך ההארה וכך עד"מ אותיות מו"ד [מחשבה ודבור] שבאדם הם רק הארה שנמשכת מנפשו ונשמתו.

ההבדל בין אור לשפע הוא, שהארה נמשכת בלי שיחסר כלל במקור שממנו היא נמשכת. וכך, למשל, אותיות המחשבה והדיבור שבאדם הן רק הארה הנמשכת מנפשו ומנשמתו,

שאין תופסים מקום כלל ואין שינוי וגירעון כלל בנפשו מחמת המחשבות ויכולה היא לחשוב מחשבות אין קץ כך ההארה הנמשכת מא"ס ב"ה בכל העולמות הוא

שכן הן אינן תופסות מקום כלל, ואין במחשבות שינוי או גרעון כלשהו בנפשו, והיא יכולה לחשוב מחשבות עד אין קץ. כך גם ההארה הנמשכת מאין סוף ברוך הוא לכל העולמות היא

רק הארה והתפשטות ממנו ית' וכולא קמיה כלא חשיב ואין תופס מקום כלל נגדו ואין בו שום שינוי ח"ו [חס ושלום] כמ"ש אני הוי' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא העולם כו'

רק הארה והתפשטות ממנו יתברך, ו"כולא קמיה כלא חשיב" — הכול נחשב לפניו כאין, ואינו תופס מקום כלל ביחס אליו, ואין בו שום שינוי, חס ושלום, כמו שכתוב: "אני הוי' לא שניתי", וכן "אתה הוא קודם שנברא העולם" וכו'.

ולכן נק' ההארה הנמשכת מהאור א"ס בשם אותיות, וז"ש [וזהו שכתוב] ג"כ תוך בחי' אחרונה שבמאציל כו' ר"ל [רוצה לומר] שגם בהארה זו יש כמה בחי',

ולכן ההארה הנמשכת מאור אין סוף נקראת בשם "אותיות". וזהו גם [פירושו] הכתוב "תוך בחינה אחרונה שבמאציל" וכו': כלומר, גם בהארה זו יש כמה בחינות,

וכמו עד"מ שיש במחשבה ג"כ כמה בחי' יש מחשבה בעלמא שהוא בחינת חיצונית לגבי מחשבה עמוקה שהיא פנימית כו'

וכמו, למשל, שגם במחשבה יש כמה בחינות: יש מחשבה בעלמא, שהיא בחינה חיצונית ביחס למחשבה עמוקה, שהיא פנימית וכו';

והעולמות נמשכו מבחינ' [מבחינת / מבחינה] האחרונה שבהארה ומחשבה כו' (ועיין מ"ש מזה בביאור ע"פ ראיתי והנה מנורת זהב כולה).

והעולמות נמשכו מן הבחינה האחרונה שבהארה ובמחשבה וכו'. (ועיינו במה שנכתב על כך בביאור על הפסוק "ראיתי והנה מנורת זהב כולה").

אך על כל בחי' מחשבה שלמעלה כתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם. שמחשבתו של האדם מלבשת את הנשמה ומקיפה מכל צד כו'

אולם על כל בחינת מחשבה שלמעלה נאמר: "כי לא מחשבותי מחשבותיכם". מחשבתו של האדם מלבישה את הנשמה ומקיפה אותה מכל צד וכו',

משא"כ אצלו ית' שאין המחשבה מלבישתו ומקיפתו ח"ו [חס ושלום] שהוא ית' רם ונשא מזה והוא קדוש ומובדל כו' (וכמ"ש מזה במ"א בד"ה רני ושמחי בת ציון כו' ובד"ה צאינה וראינה):

ואילו אצלו יתברך, המחשבה אינה מלבישה אותו ואינה מקיפה אותו, חלילה, שכן הוא יתברך נעלה ונשגב מכך, והוא קדוש ומובדל וכו' (כפי שנכתב על כך במקום אחר, במאמר המתחיל "רני ושמחי בת ציון" וכו', ובמאמר המתחיל "צאינה וראינה").

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/behav/3

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק